

N:o 166.

Af herr **A. V. Ljungman**, med förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 61, 62, 69, 73 och 77 regeringsformen samt § 65 riksdagsordningen.

Upprepade gånger hafva under det senaste årtiondet i Riksdagens Andra Kammare väckts motioner med syfte att dels bringa bestämmelserna i 57, 60 och 73 §§ regeringsformen i fullständigare tillämpning, dels gifva åt särskildt den 60 § regeringsformen en tydligare, nutidens förhållanden mer motsvarande affattning.

Vid stiftandet af vår nu gällande regeringsform åsyftades, såsom af riksdagshandlingarna från åren 1809 och 1810 tydligt nog framgår, att svenska folkets »sjelfbeskattningsmagt» genom Riksdagen skulle blifva så fullständig, att den omfattade icke blott alla till staten utgående *bevillningsavgifter* (»extra ordinarie utlagor» eller skatter) och *ersättningsavgifter* (»gebyr») utan äfven vissa till staten, korporationer eller enskilde utgående avgifter för begagnandet eller omedelbar förmån af anstalter eller inrättningar till allmänhetens eller särskild närings »nytta och bekvämlighet». Redan vid stiftandet af ansvarighetslagen för statsrådets ledamöter gjorde sig emellertid den uppfattningen gällande, att man vid fastställandet af Riksdagens nämnda beskattningsmagt gått något för långt, och man vidtog i följd af denna uppfattning äfven den ur konstitutionell synpunkt förkastliga årgärden att, i stället för en lagligen åvägabragt

ändring eller förklaring af 60 § regeringsformen, inskränka tillämpningen af samma paragrafs bestämmelser om »allmänna afgifter» genom att uti bemälda ansvarighetslags § 3 inskjuta följande märkliga ord: »dock härunder icke begripna sådana i denna 60 § ej omnämnda afgifter, hvilkas föremål äro inrättningar till enskildes gemensamma nytta och bekvämlighet, såsom båk-, bro-, färj- och andra afgifter af dylik beskaffenhet». Vid behandlingen under riksdagen åren 1840—1841 af väckta förslag till ändringar uti ansvarighetslagen för statsrådets ledamöter framhölls ock, att »ett sådant undantag rätteligen bort upptagas i nämnda § af regeringsformen» (lagutskottets betänkande n:o 127 den 17 september 1840), och bestridas kan väl knappast, att en omredigering af 60 § regeringsformen med sådant syfte är af nöden.

Orimligheten af att räkna postmedlen bland »bevillningarna» och behovet af tydligare bestämmelser i afseende på till staten utgående ersättnings- eller vedergällningsavgifter (»gebyr») kräfva dessutom äfven de en omredigering, om än af mer omfattande art.

Vid en omarbetning af grundlagsparagrafen i fråga torde vidare en bestämmelse böra tilläggas, med syfte att lemna ett helt visst väl behöfligt skydd åt de af näringsidkare till deras närings förkofran under form af allmänna afgifter gjorda sammanskott emot förbrukning för sådana statens öfriga ändamål, som enligt 64 § regeringsformen böra tillgodoses med statsverkets tillgångar af ordinarie inkomster eller bevillningar.

I samband med omarbetningen af 60 § torde äfven 73 och 77 §§ regeringsformen böra underkastas nödig granskning och förbättring, på samma gång som 69 § regeringsformen och 65 § riksdagsordningen måste ändras med hänsyn till ändringarna i §§ 60 och 77 regeringsformen. De gemensamma voteringarna torde dervid böra gifvas en något större användning, än för närvarande är förhållandet, så att de kunna fälla utslag i *alla* frågor, i hvilka Riksdagen ensam eger beslutanderätt. I öfverensstämmelse med dessa helt korta antydningar och i den förhoppning att de här föreslagna ändringarna eller tilläggen till de ifrågavarande grundlagsparagraferna äfven utan ytterligare motivering kunna till sin innebörd förstås, får jag härmed hemställa,

det måtte Riksdagen antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 61, 62, 69, 73 och 77 regeringsformen samt § 65 riksdagsordningen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Regeringsformen.

§ 60.

1. Till bevilningar enligt föregående paragraf räknas tullmedlen, bränvinstillverknings- och andra accis-medel, stämpelpappersmedlen samt hvad hvarje Riksdag dessutom särskildt såsom bevilning sig åtager. Ej må någon bevilning af hvad namn och beskaffenhet som helst utan Riksdagens samtycke kunna förändras, tullen å inkommande spanmål allena undantagen, hvilken må kunna nedsättas. Konungen vare ock obetaget att, vid beslut om förslags framställande enligt § 59 rörande förhöjning eller åsättande af tull- eller accisafgift, föreskrifva, att den föreslagna afgiften genast må kunna utkräfvast, fast med skyldighet för statsverket att af hvad efter sådan föreskrift uppburits återgälda det, hvarmed den af Konungen föreslagna afgiften öfverstiger den som af Riksdagen varder fastställd.

2. Afgifter för begagnande eller omedelbar förmån af statens inrättningar eller för påkallande af åtgärd från statens embets- eller tjensteman fastställas af Riksdagen. Dylik afgift må icke utan Riksdagens samtycke kunna förändras i andra fall eller i annan omfattning, än Riksdagen vid afgiftens fastställande uttryckligen medgifvit.

3. Ej må statens af här omförmälda allmänna afgifter härrörande inkomster af Konungen bortförpaktas eller kronan afhändas eller till vinning för Konungen och kronan eller enskilda personer och korporationer några monopol fastställas.

Afgift, hvilken af Riksdagen pålagts näring för be-
kostandet af anstalter eller åtgärder till näringens främ-
jande, må, äfven om afgiften ingår till statsverket, endast få för det med afgiften åsyftade ändamålet användas.

4. Konungen eger att fastställa de afgifter till kor-
porationer eller enskilde personer, som af dem må upp-

bäras för begagnandet af sådana inrättningar till allmänhetens nytta och bekvämlighet, hvilka alls icke eller endast i otillräcklig grad medgifva täflan mellan flera dylika å samma ort.

§ 61.

Alla afgifter, som Riksdagen under de i mom. 1 af föregående paragraf omnämnda titlar beviljat, skola utgöras intill slutet af det år, under hvilket den nya bevillningen fastställd blifver.

§ 62.

Sedan statsverkets behof blifvit af Riksdagen pröfvade, ankommer det på Riksdagen att en deremot svarande bevillning sig åtaga samt att tillika fastställa, huru särskilda summor deraf skola till särskilda ändamål användas och dessa summor under bestämda hufvudtitlar anslå. Andra villkor må icke fogas vid anslags beviljande än blott sådana, som stå i oskiljaktigt sammanhang med anslagets användning samt afse att närmare bestämma sättet och tiden derför.

§ 69

Då statsutskottets förslag rörande antingen rikstatsens reglerande eller bevillningens derefter lämpade hela belopp, eller villkor för anslags användning, eller allmänna afgifter, eller kronans fasta egendom, eller bortförpaktande eller afhändande af kronans inrättningar eller inkomster, eller stadgande om val af deputerade för markgångstaxornas uppsättande, eller hvad till riksgäldskontorets utgifter och inkomster hörer eller grunderna för riksgäldskontorets styrelse och förvaltning till pröfning

hos Riksdagen förehafves, gälle hvad angående behandlingen af utskottets afgifna förslag uti riksdagsordningen stadgas. Fatta kamrarne stridiga beslut, som ej varda sammanjemkade, skola kamrarne, hvar för sig, rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut.

Anm. I händelse af bifall till det i motionen i Andra Kammaren n:o 157 väckta förslaget om inrättande af ett »granskningsutskott», torde § 69 i öfverensstämmelse dermed böra ändras.

§ 73.

Inga nya pålagor, utskrifningar af manskap eller af penningar och varor må hädanefter i annan ordning, än denna *regeringsform* föreskrifver, påbjudas, upp-
bäras eller fordras.

§ 77.

1. *Kronans jordegendomar* med dertill hörande lägenheter, kronans skogar, fisken och vatten med till dessa senare hörande grund samt kronans byggnader, jernvägar och öfriga fasta egendom må Konungen icke utan Riksdagens samtycke genom försäljning, förpantning eller gifva eller på något annat sätt kronan afhända. De skola förvaltas efter de grunder, Riksdagen derom föreskrifver; dock att de personer och menigheter, som, efter gällande författningar eller *Riksdagens särskilda beslut*, sådana kronans tillhörigheter innehafva eller nyttja, må njuta laglig rätt derå till godo.

2. *Kronans inrättningar och ordinarie inkomster* må Konungen icke bortförpakta eller utan Riksdagens samtycke afhända kronan.

Riksdagsordningen.

§ 65.

När i fråga om *riksstatens reglerande eller bevil-
ningens derefter lämpade hela belopp, eller villkor för an-
slags användning, eller kronans fasta egendom, eller bort-
förpaktande eller afhändande af kronans inrättningar
eller inkomster, eller stadgande om val af deputerade för
markegångstaxornas upprättande, eller bevilning eller
annan allmän afgift, eller angående riksbankens eller
riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster
och utgifter, eller beträffande instruktionen för Riks-
dagens revisorer, kamrarne fatta stridiga beslut, som
ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda samman-
jemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om
de olika beslut, hvori hvardera förut stannat, kommande
den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters
af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla
såsom Riksdagens beslut. För att vid en sådan om-
röstning förekomma lika antal röster, skall i Andra
Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i
händelse de öfriga sammanräknade rösterna utfalla
lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan
vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast för-
störas.*

Stockholm den 20 februari 1895.

Axel Vilh. Ljungman.